

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ความนิยมในการเลี้ยงสุนัขของคนไทยในปัจจุบันมีเพิ่มสูงขึ้นมากในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาอันเนื่องมาจากเกิดความเปลี่ยนแปลงด้านรูปแบบการดำเนินชีวิต(Life Style) ของคนไทยที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองใหญ่ มีรายได้ทางเศรษฐกิจดีและมีกำลังซื้อสูง การเลี้ยงสุนัขนอกจากจะเลี้ยงไว้เพื่อเฝ้าบ้านแล้ว ยังนิยมเลี้ยงไว้เพื่อเป็นเพื่อนหรือเป็นสมาชิกของครอบครัวอีกด้วย การที่สุนัขได้รับการเอาใจใส่ และมีความสำคัญมากขึ้นโดยลำดับนั้นหมายถึง ความต้องการ (Demand) ในสินค้าและบริการ (Goods and Services) เกี่ยวกับสุนัขในตลาดมีสูงมากขึ้นด้วย ก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวกับสุนัขมากมายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดจากความนิยมในการเลี้ยงสุนัขที่เพิ่มขึ้น ผลการสำรวจประชากรสุนัขกรุงเทพมหานครโดยธีรวัฒน์ สว่างจันทร์อุทัย และ สุดสรร ศิริไวทยพงศ์ (2545: 57-67)ในปี 2542 พบว่ามีประชากรสุนัขรวมทั้งหมด 633,814 ตัว ในจำนวนนี้เป็นสุนัขจรจัดจำนวน 110,584 ตัว และสุนัขมีเจ้าของที่เลี้ยงตามบ้านจำนวน 523,230 ตัว จำนวนประชากรสุนัขทั่วประเทศที่มีการเก็บข้อมูลโดยสมาคมผู้ค้าเวชภัณฑ์ ระบุว่าจำนวน 5.8 ล้านตัวในปี 2546 โดยเป็นสุนัขที่อยู่ในกรุงเทพจำนวน 1,160,000 ตัว ข้อมูลนี้ยังระบุอีกว่ามูลค่าของอาหารสุนัข ยาและเวชภัณฑ์อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับสุนัขมีมูลค่าสูงถึง 3,330 ล้านบาท(Animal Health Product Association, 2003)

การป้องกันโรคก็เป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญสำหรับการเลี้ยงสุนัข โรคสำคัญในสุนัขที่นิยมทำวัคซีนป้องกันเช่น โรคพิษสุนัขบ้า (Rabies) โรคถ้าใส่อักเสบติดต่อกันเชื้อพาร์โวไวรัส (Canine Parvo Virus) โรคไข้หัดสุนัข (Canine Distemper) โรคเลปโตสไปโรซิส (Leptospirosis) โรคถ้าใส่อักเสบจากเชื้อโคโรนาไวรัส (Corona Virus) โรคตับอักเสบ (Hepatitis) เป็นต้น นอกจากนี้โรคที่เกิดจากการติดเชื้อโดยทั่วไปแล้ว โรคพยาธิหนอนหัวใจก็เป็นอีกโรคหนึ่งที่มีความสำคัญมีความรุนแรงและสามารถทำให้สุนัขป่วยและตายได้ (สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, 2547)

โรคพยาธิหนอนหัวใจเกิดจากหนอนพยาธิตัวกลมซึ่งมีถุงเป็นพาหะนำโรค การติดโรคเกิดขึ้นได้โดยยุงที่มีตัวอ่อนระยะติดโรคไปดูดเลือดแล้วปล่อยตัวอ่อนระยะติดโรคเข้าสู่ร่างกายสุนัขตัวอื่นๆ จึงทำให้พบการระบาดติดต่อกันของโรคพยาธิหนอนหัวใจได้ทั่วไป อาคม สังข์วรานนท์ และสุพจน์ ไพบุลย์รัตนวงศ์ (2544: 53-60) ได้ศึกษาการระบาดของพยาธิหนอนหัวใจในสุนัขจรจัด

ในเขตกรุงเทพมหานครในปี พ.ศ.2544 พบว่าอัตราการติดพยาธิหนอนหัวใจในสุนัขจรจัดสูงถึง 51% และการสำรวจโดยสภาพร จิตตपालพงศ์ (2533: 265-277) พบการติดเชื้อและเป็นโรคโดยเฉลี่ยของสุนัขเลี้ยงในจังหวัดสมุทรปราการประมาณร้อยละ 25.17 (37 ใน 147 ตัว) นอกจากนี้ อาคม สังข์วารานนท์ (2546: 30-42) นี้ยังพบอีกว่า สุนัขจรจัดจัดได้ว่าเป็นแหล่งแพร่ระบาดของที่สำคัญของโรคพยาธิไปยังสุนัขที่เลี้ยงไว้ตามบ้าน ซึ่งโรคพยาธิหนอนหัวใจนี้ถึงแม้จะมีความรุนแรงจนสามารถทำให้สุนัขป่วยและตายได้ แต่การป้องกันที่ทำได้ง่ายและค่าใช้จ่ายไม่สูงมากนัก การรักษาในบางครั้งอาจไม่ปลอดภัยสำหรับสุนัขและต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายสูง ซึ่งการป้องกันโรคพยาธิหนอนหัวใจสามารถทำได้ง่าย มีต้นทุนและความเสี่ยงที่ต่ำกว่าการรักษามาก (อาคม สังข์วารานนท์, 2545: 2-29)

จากการที่มียาป้องกันโรคพยาธิหนอนหัวใจสุนัขขายในตลาดหลากหลายยี่ห้อ มีการแข่งขันกันในเรื่องของราคา คุณภาพ และวิธีการใช้ยา จึงทำให้เกิดการแข่งขันกันมากในตลาด เป็นที่น่าสนใจว่า เจ้าของสุนัขหรือผู้ใช้จะคำนึงถึงปัจจัยใดบ้างในการตัดสินใจเลือกใช้ยาป้องกันโรคพยาธิหนอนหัวใจให้สุนัขของตน ซึ่งในปัจจุบันมียาประเภทนี้อยู่หลายยี่ห้อ ได้แก่ ยี่ห้อ ProHeart , Heartgrad และ Vermax เป็นต้น ยาหยดหรือยาภายนอกเช่น ยี่ห้อ Revolution เป็นต้น ส่วนยาชนิดฉีดที่ใช้โดยสัตวแพทย์นั้น เช่น ตัวยา Ivermectin เป็นต้น ปัจจุบันในต่างประเทศเริ่มมีการใช้ยาฉีดป้องกันโรคพยาธิหนอนหัวใจชนิดป้องกันนาน 6 เดือนและชนิดป้องกันนาน 1 ปี ซึ่งเป็นนวัตกรรมใหม่ประกอบด้วยตัวยา Moxidectin ซึ่งเป็นส่วนประกอบของยาชื่อ ProHeart 6 และ ProHeart SR12 (Fort Dodge Animal Health, 2001)

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้ยาป้องกันโรคพยาธิหนอนหัวใจสุนัขของเจ้าของสุนัขในกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นประโยชน์แก่นายสัตวแพทย์ ผู้ประกอบกิจการรักษาพยาบาลสัตว์ เจ้าของสุนัขและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การให้คำปรึกษา เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ และเพิ่มทางเลือกในการแนะนำการป้องกันโรคพยาธิหนอนหัวใจในเงื่อนไขที่ความต้องการของเจ้าของสุนัขที่แตกต่างกัน สำหรับนายสัตวแพทย์หรือผู้เลี้ยงสุนัข การวางแผนการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่ใช้สินค้าและผู้ที่เกี่ยวข้องใช้ประกอบการตัดสินใจและเพิ่มทางเลือกในการป้องกันโรคพยาธิหนอนหัวใจสุนัขต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้ยาป้องกันโรคพยาธิหนอนหัวใจสุนัขของเจ้าของสุนัขในกรุงเทพมหานคร

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้ยาป้องกันโรคพยาธิ
หนอนหัวใจสุนัขของเจ้าของสุนัขในกรุงเทพมหานคร

1. สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การให้คำปรึกษา เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ และเพิ่มทางเลือกในการแนะนำการป้องกันโรคพยาธิหนอนหัวใจในเงื่อนไขที่ความต้องการของเจ้าของสุนัขที่แตกต่างกัน สำหรับนายสัตวแพทย์หรือผู้เลี้ยงสุนัข
2. สามารถนำข้อมูลจากการศึกษานี้ไปใช้ในการวางแผนการตลาดผู้บริโภครให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคสินค้าสำหรับการป้องกันโรคพยาธิหนอนหัวใจสุนัข และเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสัตว์เลี้ยง

1.4 นิยามศัพท์

ปัจจัยส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) หมายถึง เครื่องมือที่ต้องใช้ร่วมกัน เพื่อสนองความต้องการของตลาดเป้าหมายให้เกิดความพึงพอใจประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ (Product)
2. ราคา (Price)
3. สถานที่ หรือช่องทางการจัดจำหน่าย (Place or Distribution Channel)
4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion)

ยาป้องกันโรคพยาธิหนอนหัวใจสุนัข (Canine Heart Worm Prevention Medicine)
(สุมิตา จิราธิพร, 2546: 10-17) หมายถึง ยาที่ใช้กับสุนัขโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฆ่าหรือทำลายตัวอ่อนของพยาธิหนอนหัวใจที่ติดโดยยุงซึ่งมีตัวอ่อนระยะติดโรคมานาคูดเลือดแล้วปล่อยตัวอ่อนระยะติดโรคเข้าสู่ร่างกายของสุนัข ซึ่งมีตัวยาหลายชนิดและให้ได้หลายวิธี เช่น ยาที่ให้โดยการกิน ยาที่ใช้โดยการฉีด ยาสำหรับหยดหรือยาสำหรับใช้ภายนอก ซึ่งมีช่วงระยะเวลาการให้ทั้งแบบที่ให้ทุกวัน ทุกเดือน ทุก 6 เดือนและ การป้องกันด้วยยานีดชนิด 1 ปี (American Home Products Corporation, 2000 Annual Report.)

ซึ่งก่อนจะเริ่มโปรแกรมการป้องกันโรคพยาธิหนอนหัวใจทุกครั้งในสุนัขโตที่มีโอกาสติดพยาธิหนอนหัวใจอย่างน้อยในช่วง 7 เดือนที่ผ่านมาควรมีการตรวจหาแอนติเจนของพยาธิตัวแก่และตรวจหาพยาธิตัวอ่อนก่อน เพื่อประโยชน์ในการประเมินถึงสภาพสัตว์ก่อนที่จะเริ่มป้องกันโรคพยาธิหนอนหัวใจ

การเลือกใช้อาหารป้องกันโรคพยาธิหนอนหัวใจสุนัขของเจ้าของสุนัขที่เหมาะสม ควรทำร่วมกับสัตวแพทย์ เพราะต้องคำนึงถึงสุขภาพสัตว์ ขนาดของสุนัข วิธีการใช้ ความยาก-ง่ายในการป้อนยา ชนิดของตัวออกฤทธิ์ สายพันธุ์สุนัขและความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละวิธีที่เหมาะสมและความต้องการของเจ้าของสุนัขแต่ละราย

โรคพยาธิหนอนหัวใจสุนัข (Canine Heart Worm Disease) (สุภรณ์ โพธิ์เงิน, 2525) หมายถึง โรคสุนัขที่เกิดจากหนอนพยาธิชื่อ ไคโรฟิลาเรีย อิมไมติส (*Dirofilaria immitis*) เป็นหนอนพยาธิที่พบมากในประเทศไทย ตัวเต็มวัยพบอยู่ในหัวใจด้านล่างขวาและเส้นเลือดแดงของปอด ตัวผู้ยาว 12-16 เซนติเมตร ตัวเมียยาว 25-30 เซนติเมตร ตัวเต็มวัยมีรูปร่างเรียวยาวและมีสีขาว ตัวอ่อนมีชื่อที่เรียกกันว่า ไมโครฟิลาเรีย (*Microfilaria*) พบอยู่ในกระแสโลหิต

วงจรชีวิตของพยาธิหนอนหัวใจสุนัข (อาคม สังข์วานนท์ และสุพจน์ ไพบูลย์รัตนวงศ์, 2544) เริ่มต้นด้วยพยาธิตัวเต็มวัยที่อาศัยในหัวใจของสุนัขจะวางตัวอ่อนระยะที่ 1 (L1) หรือ ไมโครฟิลาเรีย (*Microfilaria*) ซึ่งจะเข้าไปในกระแสโลหิตที่ไหลเวียนทั่วร่างกายของสุนัข โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่บริเวณตอนปลายของเส้นโลหิตไมโครฟิลาเรีย (*Microfilaria*) พบอยู่ในกระแสโลหิต ไมโครฟิลาเรียจะยังไม่เจริญต่อไปถ้าไม่ถูกยุงที่เป็นพาหะมาดูดเลือดเข้าไป ยุงหลายชนิดที่พบในประเทศไทยเป็นพาหะของพยาธินี้ ตัวอย่างเช่น บางชนิดของยุงในสกุล *Culex*, *Aedes*, *Anopheles*, *Mansonia* เป็นต้น. หลังจากที่ยุงพาหะมาดูดกินเลือดสุนัขที่มีตัวอ่อนพยาธิเข้าไป ตัวอ่อนเหล่านี้จะเจริญเติบโตในยุงพัฒนาเป็นตัวอ่อนระยะที่ 2 (L2) และ ตัวอ่อนระยะที่ 3 (L3) ซึ่งมีลักษณะคล้ายตัวเต็มวัยขนาดเล็ก ตัวอ่อนระยะที่ 3 นี้ จะถูกเรียกว่าเป็น “ตัวอ่อนระยะติดต่อกของพยาธิ” การเจริญเติบโตในตัวยุงใช้เวลาประมาณ 8-10 วัน ในเขตร้อนชื้น

การติดโรคของสุนัข (สุภรณ์ โพธิ์เงิน, 2525) เกิดขึ้นได้โดยยุงซึ่งมีตัวอ่อนระยะติดต่อกมาดูดเลือดแล้วปล่อยตัวอ่อนระยะติดต่อกเข้าสู่ร่างกายของสุนัขตัวอ่อนเหล่านี้จะเดินทางไปตามผนังต่างๆ ได้กล้ำมเนื้อบางส่วนเข้าไปที่ใต้เนื้อเยื่อประสาน หลังจากสุนัขติดเชื้อประมาณ 3 เดือนครึ่งถึง 4 เดือน จะพบตัวพยาธิอยู่ในหัวใจด้านล่างขวา หรือในหลอดเลือดแดงของปอด ตัวพยาธิที่พบจะมีความยาว 3.2-11 เซนติเมตร อีก 2 เดือนต่อมาตัวพยาธิเหล่านี้ ก็จะกลายเป็นตัวเต็มวัย และเริ่มตรวจพบไมโครฟิลาเรีย (*Microfilaria*) ได้ในกระแสโลหิตรวมเวลาทั้งสิ้นประมาณ 5 เดือนครึ่งถึง 6 เดือน

ในสุนัขที่ติดเชื้อโดยทั่วไปมักมีอาการหัวใจด้านล่างขวาเจริญเติบโตอย่างผิดปกติ ต่อมาจะเกิดโรคหัวใจโต มีน้ำในปอด ไต และตับ ความดันโลหิตสูง มีเลือดคั่งที่ลำไส้ สุดท้ายสัตว์ป่วยจะมีอาการบวม น้ำที่ท้อง มีน้ำในช่องท้อง ในช่องอก อวัยวะส่วนอื่นๆ เช่น ขาและใบหน้าและลูกอัมพะจะบวม น้ำ อาการที่ปรากฏมากขึ้นกับจำนวนพยาธิที่อยู่ในหัวใจสุนัข ที่พบบ่อยคือสุนัขไอแห้งๆ ไม่มีเสมหะ และเป็นอย่างเรื้อรัง เบื่ออาหาร พบการเต้นของหัวใจผิดปกติ ถ้าสุนัข

ออกกำลังกายอาจจะล้าฟูบแน่นิ่งไปทันที สุนัขที่ป่วยมากอาจตายได้ แต่ก็มีสุนัขที่ติดเชื้อบางส่วนที่ไม่แสดงอาการป่วยให้เห็น

การรักษาโรคนี้อาศัยแบ่งเป็น 2 ระยะ (เกษกนก กมลพัฒน และคณะ, 2529) ระยะแรกให้ยาเพื่อทำลายหนอนพยาธิเต็มวัย (*Adult Worm*) ซึ่งอาศัยอยู่ในหัวใจ และระยะต่อมาเป็นการให้ยา เพื่อทำลายไมโครฟิลาเลีย (*Microfilaria*) ในกระแสโลหิตหลังจากนั้นก็ป้องกันการติดตัวอ่อนของพยาธิจากยุงที่มีตัวอ่อนระยะติดโรค ซึ่งสามารถทำได้โดยการป้องกันไม่ให้สุนัขโดนยุงที่มีตัวอ่อนระยะติดโรคกัด หรือการเลือกใช้ยาป้องกันโรคพยาธิหนอนหัวใจสุนัข

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved